

STUDIE

Vysídlení Němců z okresu Jindřichův Hradec 1945 – 1948

David Kovařík

V jindřichohradeckém politickém okrese¹ se při posledním předválečném sčítání lidu v roce 1930 hlásilo k německé národnosti 16 895 obyvatel, což představovalo více než jednu třetinu všeho obyvatelstva okresu.² Německé osídlení se nacházelo především v jižní části okresu při hranicích s Rakouskem, ale také v okolí Jindřichova Hradce. Centrem zdejších Němců byla Nová Bystřice, čítající před válkou kolem 3000 obyvatel, ostatní německé obyvatelstvo žilo ve venkovských obcích, kde se věnovalo převážně zemědělství. Proto byla také až do poloviny 30. let nejsilnější německou politickou stranou v okrese agrární strana (Bund der Landwirte). V následném krizovém období se však většina Němců přiklonila k Sudetoněmecké straně a podporovala její politiku, včetně snahy o připojení k Německu. Vyvrcholením krize byla Mnichovská dohoda z 30. září 1938, jejíž tragické důsledky pocítilo také Jindřichohradecko. V německém záboru se v jindřichohradeckém okrese ocitlo 58 obcí s více než 19 000 obyvateli.³ Následná šestiletá nacistická okupace a válečné události pak znamenaly definitivní roztržku mezi českým a německým obyvatelstvem, které vedlo až k rozhodnutí vysídlit po válce německé obyvatelstvo z českých zemí.⁴

Na sklonku války přitom pobývalo na Jindřichohradecku mnohem více příslušníků německé národnosti, než tomu bylo za první republiky. Vedle místních starousedlíků, kteří

¹ Jindřichohradecký okres ve sledovaném období ještě nezahrnoval Třeboňsko a Dačicko, které byly připojeny teprve v roce 1960. Proto tato studie je věnována pouze vývoji v tehdejší politickém okrese Jindřichův Hradec. Problematika vysídlení Němců z Dačicka se však již objevila v pracích Martin MARKEL, *Vysídlení Němců z jižní Moravy*, Brno 2002, Bohumil HAVLÍK, *Perzekuce a odsun Němců z jihozápadní Moravy*, in. Vlastivědný sborník Vysočiny XII, 2000, s. 150 – 175. Obdobnou tematiku na Třeboňsku zpracoval v Německu vydané práci Jan MLYNÁRIK, *Fortgesetzte Vertreibung, Vorgänge im tschechischen Grenzgebiet 1945-1953*, Munchen 2003.

² Počet německého obyvatelstva v okrese se dlouhodobě snižoval. V roce 1910 se k Němcům hlásilo 22 293 obyvatel (43% všech obyvatel okresu), v roce 1921 klesl tento počet na 18 313 (39%) a při sčítání v roce 1930 činil 16 895 osob (37%), blíže Jan MUK, *Osudy Jindřichova Hradce po mnichovském diktátu*, in. Výroční zpráva spolku Přátel starého Jindřichova Hradce za rok 1978, s. 3.

³ K problematice krizových let a období Mnichovské dohody na Jindřichohradecku blíže *Mnichov a okres Jindřichův Hradec*, Jindřichův Hradec 1988 nebo *K událostem let 1938 – 39 na území okresu Jindřichův Hradec*, Státní okresní archiv v Jindřichově Hradci 1978“.

měli před říjnem 1938 československé státní občanství, se zde nacházelo několik set přistěhovalých rakouských a říšských Němců, jež se usadili v této oblasti po záboru pohraničí a během okupace. V posledních měsících války se do zdejší oblasti přestěhovalo také mnoho „národních hostů“, což byli němečtí uprchlíci ze Slezska a Sedmíhradska, kteří zde hledali azyl před postupující frontou.⁵ Kromě civilních uprchlíků pobývalo na konci války na území Jindřichohradecka také mnoho příslušníků německé branné moci. Zatímco většina „národních hostů“ byla již v prvních dnech po skončení války transportována do Rakouska, pro zajaté německé vojáky byl připraven rozsáhlý zajatecký tábor, ležící nedaleko Nové Bystřice na katastrálním území obcí Albeř, Hůrky a Žišpachy.⁶ Podle záznamů četnických stanic se mělo začátkem roku 1945 nacházet na území okresu, mimo národních hostů a vojenských osob, zhruba 19 000 obyvatel hlásících se k německé národnosti. Německá komunita byla v této době tvořena převážně ženami, dětmi a starci, neboť většina mužů byla v průběhu války odvedena do německé armády. Například v Nové Bystřici pobývalo k 1. lednu 1945 jen 676 dospělých německých mužů, zatímco německých žen zde žilo 1435. Podobná situace byla také v ostatních německých obcích.⁷

K pohybu německého obyvatelstva ve zdejších okresech došlo ještě před koncem války a příchodem Rudé armády,⁸ kdy z oblasti odešla, společně s ustupující německou armádou, řada aktivních nacistů a říšských úředníků, aby se vyhnuli potrestání. Cesta většiny nacistických prominentů vedla do amerického okupačního pásma,⁹ někteří Němci raději volili dobrovolný odchod ze světa. Protože jen malá část do armády odvedených německých mužů se stačila vrátit po skončení války do své domoviny, zůstávala německá komunita na Jindřichohradecku složená především ze starců, žen a dětí. Přesto nezůstalo ani zde německé civilní obyvatelstvo v prvních poválečných dnech a týdnech ušetřeno násilí. Po osvobození navíc panovalo v německých obcích bezvládní, neboť německá správa se rozpadla a české úřady zde přebíraly moc jen pomalu a tak „pořádek“ zde zajišťovaly různé ozbrojené skupiny partyzánů a

⁴ Problematiku odsunu Němců z českých zemí nejlépe zpracoval opavský historik Tomáš STANĚK, *Odsun Němců z Československa*, Praha 1991.

⁵ Do Jindřichova Hradce přijel první transport s německými uprchlíky ze Slezska v počtu asi 1000 osob 21. února 1945. Viz. Jan MUK, *Z kroniky roku 1945 v Jindřichově Hradci*, in. Výroční zpráva spolku Přátel starého Jindř. Hradce za rok 1974, s. 4.

⁶ Tomáš STANĚK, *Tábory v českých zemích 1945-1948*, Šenov 1996, s. 39.

⁷ Státní okresní archiv Jindřichův Hradec (SOKA JH), fond Okresní úřad Jindřichův Hradec (OÚ), inv.č. 1152, kart. 337 (Výkazy počtu obyvatel v obcích k 1.1. a 30.7.1945).

⁸ K období osvobození Jindřichohradecka blíže Jan MUK, *Osvobození Jindřichohradecka Rudou armádou 1945*, in. Jihočeský sborník historický (JSH) 29/1960, č. 1-2, s. 44-47, TÝŽ, *Na Jindřichohradecku v roce 1945*, in. Výběr, 12, 1975, s. 17-20.

⁹ Podle dobových údajů uteklo před příchodem Rudé armády jenom z Nové Bystřice 400 Němců. Někteří nacističtí prominenti byli na útěku zadrženi a vráceni na československé území. Z místních prominentů to byli

příslušníků revolučních gard. 15. května 1945 byl sice ustaven v Jindřichově Hradci Okresní národní výbor (ONV), avšak vývoj v německých oblastech v prvních týdnech své existence téměř neovlivňoval. Místní národní výbory (MNV) nebo správní komise se v německých obcích začaly ustavovat až zpravidla v červnu, tedy přibližně měsíc po osvobození.¹⁰ Přibližně v polovině května 1945 byly alespoň v německých oblastech zřízeny stanice Sboru národní bezpečnosti (SNB), které měly udržovat pořádek, přebírat válečný materiál, majetek po uprchlých Němcích a zajišťovat bývalé nacisty, k čemuž jim pomáhali vedle českých starousedlíků, především bývalí váleční zajatci z Polska.¹¹

Právě hlášení a situační zprávy obvodních velitelských stanic SNB nám, vedle vzpomínek německých pamětníků, poskytují, při absenci dalších pramenů, určitý obrázek o situaci a atmosféře, která panovala v německých obcích v prvních poválečných týdnech. V záznamech velitelství SNB v Horní Pěně je uvedeno: „Němci se chovali odměřeně a od nich požadované pomoci při zdolávání různých úkolů bylo nutno v určitých případech vynutiti. Na všech německých domech vlály dosud bílé prapory a pouze starousedlí Češi měli vyvěšeny prapory v československých barvách.“¹² Velitelství SNB ve Starém Městě hlásí, že obsazení obce českými bezpečnostními složkami 16. května 1945 bylo hladce provedeno, „jelikož výbojně osoby a většina vedoucích Němců před příchodem SNB uprchla do Rakouska a zbytek německého obyvatelstva ve strachu očekával co se s nimi bude dít.“¹³ Naproti tomu německé práce, které jsou postaveny především na vzpomínkách pamětníků popisují nejružnější případy násilí a excesů páchaných na německých příslušnících, a to jak ze strany vojáků Rudé armády, tak českých obyvatel.¹⁴

Postavení Němců, kteří zůstali na osvobozeném území se zhoršilo nejen útoky českého obyvatelstva a excesy vojáků Rudé armády, ale také úředními zásahy. Již 10. května 1945

bývalí vládní komisaři Jindřichova Hradce Anton Bohm a Johann Grausam, kteří byli později odsouzeni lidovým soudem k trestu smrti.

¹⁰ V největší německé obci jindřichohradeckého okresu v Nové Bystřici byl Místní národní výbor ustaven teprve 16. června 1945. V mnoha německých obcích předcházely národním výborům často samozvané správní komise, např. ve Starém Městě, viz. Michal STEHLÍK, *Staré Město pod Landštejnem 1945-1960. Příběh jihočeského pohraničí*, in. JSH 69-70/2000-2001, s. 111.

¹¹ Například v Číměři byla stanice SNB zřízena 17. května 1945 s působností v dalších šesti převážně německých obcích. Přitom místní sbor SNB původně tvořili pouze velitel a tři gážisté, kteří byli v prvních týdnech posíleni deseti vojíny z vojenské posádky v Jindřichově Hradci.

¹² Archiv Ministerstva vnitra (A MV) Kanice, fond J5, inv. j. 370 (Památník SNB velitelství stanice Horní Pěna, 1945).

¹³ Tamtéž, inv. j. 462 (Památník SNB velitelství stanice Staré Město u Nové Bystřice, 1938 – 1949).

¹⁴ V Jindřiši měla být českým partyzánem shozena do rybníka mladá německá žena s půlročním dítětem, v Dolním Žďáře měly být dvě německé ženy několikrát po sobě znásilněny a poté zastřeleny a zakopány v nedalekém lese, v Peršláku si musel místní rolník Grausam vykopat ve své stodole hrob do kterého byl zastřelen apod. Tyto případy a mnoho dalších jsou popsány v Německu vydaných pracích *Weil Sie Deutscher sind. Dokumente und Berichte zur Austreibung aus Südmähren 1945-1946*, Hrsg. Felix BORNEMANN,

byla v Jindřichově Hradci a Nové Bystřici vyhlášena pracovní povinnost všech Němců ve věku 15 – 60 let. V prvních dnech odklízeli Němci silniční zátarasy, odnášeli vojenskou municí, čistili ulice nebo připravovali ubikace pro sovětské vojáky. Později byli přidělováni jako levná pracovní síla zejména na zemědělské statky, dále do továren a dílen, na úklid kanceláří apod. V Jindřichově Hradci bylo Němcům zakázáno navštěvovat hostince, zábavy a veřejné parky, měli snížené zásobovací přídělky, museli nosit povinně žlutou pásku s nápisem „němec“, později měli na svrchníku vyšité písmeno „N“.¹⁵ Další závažné opatření, které postihlo německé obyvatelstvo po skončení války bylo vyvlastnění nemovitého a z velké části též movitého majetku a to bez jakékoliv náhrady. V okrese Jindřichův Hradec proběhla velmi rozsáhlá konfiskace zemědělské a lesní půdy. Podle zprávy zemědělského referátu ONV v Jindřichově Hradci tvořila celková výměra zkonfiskované půdy v okrese 30 372 hektarů. Přitom bylo vyvlastněno 2596 zemědělských usedlostí a tři velkostatky patřící Černínům, Kernům a Sternbachům.¹⁶ Také všechny německé průmyslové podniky byly převedeny nejprve do vlastnictví českých závodních výborů a následně do rukou národních správců. Celkem byla v jindřichohradeckém okrese zavedena národní správa v 289 podnicích a vydáno dalších 2366 konfiskačních výměrů.¹⁷

Mnoho Němců bylo také po skončení války soustředěno v zajišťovacích táborech. V Jindřichově Hradci byli Němci internováni od 24. května 1945 nejprve v chlapecké měšťanské škole v Janderově ulici, odkud se po několika dnech stěhovali do tábora v „dřevěném baráku“ na Zborově.¹⁸ Od listopadu 1945 do listopadu 1946 působil ve městě pracovní tábor v prostoru kláštera sv. Jana ve Štítné ulici, kam se soustředili i Němci z okresů Třeboň, Kamenice nad Lipou a Pelhřimov. Počet osob umístěných v tomto táboře kolísal mezi 150 - 250 internovanými.¹⁹ Zajišťovací tábory se nacházeli také v řadě německých obcí v okrese. Podle zprávy okresního velitelství SNB bylo k 15. říjnu 1945 v okrese 28 zajišťovacích táborů, kde bylo v tu dobu internováno 1484 osob.²⁰ V některých táborech, zvláště v malých obcích, docházelo k incidentům, jichž se dopouštěli vojáci Rudé armády, často za asistence místních partyzánů nebo českých mladíků, hledajících v těchto táborech převážně „milostná“ dobrodružství s internovanými ženami. K nejzávažnějším incidentům, které se staly dokonce předmětem vyšetřování bezpečnostních orgánů, došlo v táboře v obci

Stuttgart 1964, s. 23-56, Alfres SCHICKEL – Gerald FRODL, *Geschichte Südmährens Band III*, Geislingen/Steige 2001, s. 348-374.

¹⁵ SOKA JH, fond Archiv města J. Hradce (AM), Pamětní kniha města Jindřichova Hradce, s. 286.

¹⁶ Tamtéž, OÚ, inv.č. 1213, kart. 419 (*Zpráva o činnosti rady ONV v J. Hradci za rok 1946*, s. 11-12).

¹⁷ Tamtéž, s. 8-9.

¹⁸ Tamtéž, Pamětní kniha města Jindřichova Hradce, s. 280.

¹⁹ A MV Kanice, fond E – 7, inv. j. 150 (Internální tábor v Jindřichově Hradci).

Horní Pěná, kde v noci na 1. září 1945 dva vojáci Rudé armády spolu se dvěma českými mladíky, znásilnili několik žen a rabovali.²¹ 23. října 1945 v Dobré Vodě další příslušník Rudé armády spolu se dvěma Čechy vnikl do zdejšího tábora, sekyrou rozbili zamčené dveře do místnosti, kde měli být ubytovány německé ženy a jednu z nich se pokoušel znásilnit.²²

Ani represivní postup a množství diskriminačních opatření uplatňovaných proti Němcům bezprostředně po skončení války nevedlo u české veřejnosti k zmírnění postojů vůči příslušníkům poraženého národa, ať se již na válečných a nacistických útrapách podíleli či nikoliv. Naopak, všude zazníval požadavek na úplný odchod Němců z českých území a ani Jindřichohradecko nebylo výjimkou. V jindřichohradeckém okrese nakonec proběhl proces vysídlování německého obyvatelstva v několika fázích. Nejprve byla velká část Němců již krátce po skončení války vysídlena za hranice během tak zvaných divokých odsunů. Poté byly v druhé polovině roku 1945 prováděny dobrovolné transfery za hranice do Rakouska a konečně během roku 1946 pokračoval odsun organizovanými transfery do okupačních zón v Německu, na něž navazovaly dodatečné transfery v dalších dvou letech.

Divoký odsun (květen – červen 1945)

K provedení divokého odsunu Němců do Rakouska došlo v jindřichohradeckém okrese na přelomu května a června 1945, tedy jen tři týdny po skončení války. Tento proces živelného vyhánění prováděla partyzánská skupina vedená plukovníkem Vladimírem Hobzou. Zatímco v českých pramenech je divoký odsun zachycen jen minimálně²³, na německé straně byla těmto událostem věnována značná pozornost a existuje proto mnoho zaznamenaných svědectví a vzpomínek přímých pamětníků.²⁴

Většina partyzánů podílejících se na divokém odsunu na Jindřichohradecku nebyla místních, ale tvořily je převážně osoby z Tábora, Soběslavi, Milevska a Mladé Vožice, z nichž některé působily v době okupace v partyzánské skupině „Táborité“. Velitel „Táboritů“ Josef Hojdar tuto partyzánskou skupinu 18. května 1945 rozpustil a předal pod vojenské velitelství v Táboře, ale to rozhodně neznamenalo konec partyzánských aktivit jejich

²⁰ SOkA JH, OÚ, inv.č. 1346, kart. 558 (Zpráva ONV o situaci v okrese z 10.12.1945).

²¹ Tamtéž, inv.č. 1155, kart. 340 (Hlášení velitelské stanice SNB Horní Pěná).

²² Tamtéž, inv.č. 1346, kart. 556 (Hlášení velitelské stanice SNB Číměř).

²³ Například v tehdejších jindřichohradeckých novinách „Co nového“, v čísle 3 z 1.6.1945 je divokému odsunu věnováno na straně 2 toto oznámení: „Plukovník Hobza dokončil v těchto dnech očišťovací akce ve všech místech jindřichohradeckého okresu. Jest to poprvé od dob Přemyslovců, kdy po dlouhých staletích bude naše území opět v českých rukách. Sdílnější nejsou ani místní kronikáři a protože ve většině postižených obcí ještě nefungovala samospráva je dochováno jen minimum úředních záznamů.“

příslušníků. Partyzánský oddíl byl záhy obnoven a jeho novým velitelem se stal Vladimír Hobza, vojenský plukovník z Luk nad Jihlavou, který v této době sloužil v Táboře. Jak později sám Hobza uvedl, měl dostat příkaz z ministerstva národní obrany, aby shromáždil partyzány a další dobrovolníky, k provedení „vyčištění“ jižní hranice od Němců v úseku České Velenice – Moravské Budějovice, k čemuž se mu přihlásilo kolem 200 mužů, s nimiž pak odjel 23. května 1945 do oblasti Českých Velenic, kde proces divokého vyhánění Němců byl zahájen.²⁵

Po vyčištění okolí Českých Velenic a dalších příhraničních oblastí Třeboňska se Hobza přesunul 25. května 1945 se svými partyzány na území jindřichohradeckého okresu, kde svůj velitelský stan rozbil v Lásenicích. Odtud zaslal hlášení veliteli hlavního štábu československé armády Bohumilu Bočkovi o přípravě na vystěhování Němců z jindřichohradeckého okresu.²⁶ V předvečer zahájení divokého odsunu na Jindřichohradecku, v neděli 27. května 1945, se v obci Mních u Kamenice nad Lipou sešli na vzpomínkové tryzně za padlé partyzány a sovětské vojáky, kteří zde zahynuli v posledních dnech války, táborští partyzáni se svými hradeckými druhy. Vedle plukovníka Hobzy, který zde promluvil o činnosti partyzánského hnutí v jižních Čechách, vystoupil s projevem také kapitán František Exnar z Jindřichova Hradce, velitel místní partyzánské jednotky Jan Žižka.²⁷ Na druhý den ráno pak odjeli partyzáni v nákladních automobilech a autobusech do nedalekých německých obcí, aby zde provedli vysídlení Němců za hranice.

V pondělí 28. května 1945 dorazili ozbrojení partyzáni do Nové Bystřice a jejího okolí. Spolu se zdejšími příslušníky národní stráže a za asistence některých českých usedlíků, většinou samozvaných správních komisařů začali proces odsunu Němců nejprve v obcích ležících v blízkosti rakouských hranic. Jako první byla vysídlena ještě v ranních hodinách malá osada Obora u Nové Bystřice, ležící jen několik set metrů od státní hranice. První vysídlenou obcí v okrese byl Mních u Nové Bystřice, odkud byli vyvedeni místní němečtí obyvatelé v deset hodin dopoledne. Poté přišly na řadu obce Albeř, Artoleč, Hůrky, Krampachy a také Nová Bystřice, největší německá obec v okrese, kde se nacházelo asi 2500 německých příslušníků. Odsun zde měla provést skupina 45 partyzánů a své domovy muselo

²⁴ Jedná se opět především o práce uvedené v odkazu č. 12. Řadu článků k této problematice je možné najít také v krajském časopise *Der Südmährer*, vydávaném vysídlenými Němci od roku 1949 v Německu.

²⁵ Více k činnosti partyzánské skupiny pluk. Hobzy v A MV Kanice, fond A 2/1, inv.j. 1765, kart. 56 (Události v revoluční době).

²⁶ Richard HANSLOVSKÝ, *Dorfer an der südböhmischen Sprachgrenze. Zum Beispiel Wenkerschlag*, Ulm 2002, s. 260.

²⁷ Co nového, č. 3, 1.6.1945, s.1.

v tento den opustit kolem 600 osob.²⁸ Ve stejný den měla podle německých pramenů provádět v okolí Starého Města divoký odsun jiná skupina partyzánů vedená místním komisařem Jindřichem Tupým.²⁹ Ještě téhož dne tak měly být vysídleni Němci z obcí Košťálov, Kuní, Návary, Pomezí, Rajchěřov, Romava a Staré Hutě. Během prvního dne divokého odsunu v okrese Jindřichův Hradec tak podle německých pramenů měla být vysídlovací akce provedena ve třinácti obcích, přičemž o své domovy přišlo zhruba 4500 jejich obyvatel.³⁰

Následujícího dne, v úterý 29. května 1945 měl podle německých pamětníků divoký odsun pokračovat v obcích Sedlo, Lhota, Číměř, Dobrá Voda, Senotín, Peršlák, Konrač, Malíkov nad Nežárkou, Vyšpachy, Hrutkov, Jindřiš. Dobrotín, Kebhárec, Peršláček a Staré Město. Záznamy velitelství SNB v Číměři však uvádějí, že v obvodu působnosti této stanice proběhl v inkriminovaný den odsun Němců, prováděný partyzánskou skupinou plukovníka Hobzy, pouze v obcích Číměř, Vyšpachy, Dobrá Voda a Lhota. Naproti tomu Kunějov a Senotín měly být vysídleny až o čtyři dny později, tedy 2. června. Obec Sedlo měla být dokonce vystěhována nadvakrát a to nejprve již 18. května a podruhé 6. června, avšak to by nemohla ani v jednom případě provádět odsun partyzánská skupina plukovníka Hobzy, protože se v této době na území okresu nenacházela a o žádné jiné skupině, která by se podílela na divokých odsunech není nic známo.³¹ Pokud bychom se přidržovaly německých pramenů, bylo během tohoto dne bylo vysídleno 16 obcí a za hranice vykázáno kolem 3500 Němců.

Ve středu 30. května 1945 pak byly partyzány vysídleny další německé obce. Německá strana uvádí odsun v obcích Kunějov, Člunek, Dolní Žďár, Horní Žďár, Dolní Pěná, Horní Pěná, Otín, Hospříz, Kačlehy, Lodhěřov, Německá Radouň, Buk, Děbolín, Matná, Velký Ratmírov, Najdek, Studnice, Blažejov, Malý Ratmírov, Dvoreček, Mutyněves a Oldřiš. Protože většina těchto obcí se nachází více než 20 kilometrů od státních hranic, byla část Němců, především z nejseverněji vysídlovaných obcí Lodhěřova, Velkého Ratmírova, Německé Radouně a některých dalších odvedena do Jindřichova Hradce, kde strávila dva dny v zajišťovacím táboře a poté vypravena ve vlcích po úzkorozchodné trati do Nové Bystřice, odkud pak již směřovala pěšky na rakouskou hranici. Během tohoto dne tak byl podle německých pramenů odsun proveden ve 22 obcích, ze kterých bylo vysídleno kolem 5000

²⁸ Státní oblastní archív Třeboň, fond KNV České Budějovice 1949-1958, kart. 359 (Zprávy o činnosti MNV v okrese Jindřichův Hradec od května 1945 do března 1954).

²⁹ Situací ve Starém Městě a činnosti Jindřicha Tupého se zabýval ve svých pracích Michal STEHLÍK, *Návrat krajiny paměti*, Staré Město pod Landštejnem 1999, TÝŽ, *Staré Město pod Landštejnem 1945 – 1960. Příběh zapomenutého pohraničí*, in. JSH, 69-70/2000-2001, s.109-112.

³⁰ Počty odsunutých obcí a jejich obyvatel jsou sestaveny na základě údajů výše zmíněných německých prací (viz. poznámka č. 12).

³¹ Srov. A MV Kanice, fond J5, inv.j. 356 (Památník SNB, Velitelství stanice Číměř 1938 – 1946) a *Weil Sie Deutscher sind...*, s. 34.

Němců. Opět se však setkáme s časovou nesrovnalostí mezi německou a českou interpretací. Velitelství SNB v Horní Pěně totiž termín divokého odsunu ve své obci posunuje až na sobotu 2. června.³² Právě druhým červnovým dnem měly divoké odsuny v jindřichohradeckém okrese vyvrcholit vysídlením několika stovek Němců z okresního města. Kromě 284 osob, které na základě zvláštní komise MNV měly být podrobeny dalšímu šetření, vypravili se ostatní Němci z města směrem na rakouskou hranici. Zatímco ženy s dětmi a starci byly z Jindřichova Hradce odvezeny zvláštním vlakem do Nové Bystřice, muži byli stejným směrem směřováni pěšky po silnici za asistence ozbrojené eskorty. Z Nové Bystřice pak byli všichni vyvedeni přes nedaleký hraniční přechod do Rakouska.³³

Na základě dochovaných svědectví pamětníků můžeme také rekonstruovat přibližný průběh divokých odsunů v jednotlivých obcích a chování partyzánských skupin k německému obyvatelstvu. Do postižené obce zpravidla přijel nákladní automobil nebo autobus naložený ozbrojenými partyzány, kteří zde procházeli jednotlivé domy a zajišťovali přítomné bývalé nacisty nebo vojáky wehrmachtu. Ostatní německé obyvatelstvo bylo vyzváno, aby se do stanovené lhůty (zpravidla do 30 minut, někde i méně) shromáždili ve středu obce se zavazadlem 30 – 50 kg. Záznam velitelství stanice SNB v Lodhěřově uvádí, že v obvodě jejich působnosti si vysídlování Němci mohli vzít s sebou tolik co unesli a mnozí si prý vezli mnohem více než požadovaných 30 kg na osobu na ručních vozících a trakařích.³⁴ Německé prameny dále uvádějí, že mezi německými muži bylo vybráno několik rukojmích, kteří byli vybíráni především z řad někdejších starostů obce a místních vedoucích rolnictva (ortsbauerfuhreri). Rukojmí byli odvedeni ke zdi, kde museli stát před namířenými samopaly až do doby než se veškeré k odsunu vyzvané obyvatelstvo dostavilo k odchodu. Poté byly všem vypraveným Němcům zkontrolovány zavazadla a případně zabaveny cennosti a peníze. Následně byli i s rukojmími vyvedeni nebo odvezeni na rakouskou hranici.³⁵

Během provádění divokého odsunu mělo také docházet k řadě násilností a excesům ze strany partyzánů. Nejčastějšími oběťmi byli zadržovaní rukojmí. V několika případech končili násilností smrtí. Případy násilných úmrtí v souvislosti s divokým odsunem jsou zaznamenány a popsány v obcích Nová Bystřice, Sedlo, Člunek, Dobrá Voda, Staré Město, Dolní Žďár, Dolní Pěna a Německá Radouň. Největší mord postihl zajatce ze Starého Města, kde šest

³² A MV Kanice, fond J5, inv. j. 370 (Památník SNB, Velitelství stanice v Horní Pěně, 1945).

³³ SOKA JH, AM, Pamětní kniha města Jindřichova Hradce, s. 387-388.

³⁴ A MV Kanice, fond J5, inv. j. 411 (Památník SNB, Velitelství stanice v Lodhěřově 1918 – 1945).

³⁵ Popis divokého odsunu se v jednotlivých obcích podle zaznamenaných zpráv pamětníků liší, uvádí se různě dlouhá doba na shromáždění se k odsunu, počty zajatců, hmotnost zavazadla, způsob transferu na hranice. Svědectví německých pamětníků však zůstává jediným pramenem k této záležitosti.

z nich mělo být usmrceno na cestě do zajišťovací vazby v Jindřichově Hradci.³⁶ Ve Člunku mělo být pět zajatců krutě týráno v místním hostinci, poté odvedeno do lesa a tam zastřeleni.³⁷ V Dobré Vodě byli dva zajatci naloženi na nákladní vůz a odvezeni do Kunžaku, kde byli několik hodin potupně vystaveni přihlížejícímu davu lidí. Poté byli odvezeni zpátky do Dobré Vody, odkud byli vyvedeni do lesa, kde si museli vykopat hrob do kterého byli zastřeleni.³⁸ Celkový počet obětí není znám. V německých pramenech se uvádí 78 obětí,³⁹ avšak toto číslo nelze spolehlivě ověřit a skutečný počet obětí zůstane zřejmě navždy neznámý.

Také údaje o počtu osob vysídlených během partyzánské akce se liší. Žádná evidence nebyla vedena, vysídlování probíhalo živelně. Podle dobových zpráv z tisku, údajů v jindřichohradecké kronice, ale také úředních dokumentů mělo být divokým odsunem vystěhováno asi 20 000 Němců z okresu.⁴⁰ Tyto čísla jsou však buď nadhodnocená, anebo jsou do tohoto čísla započítáni také zbylí „národní hosté“ a další Němci „odjinud“, kteří se nacházeli na tomto území.⁴¹ Při porovnání úředních údajů o početním stavu německého obyvatelstva – starousedlíků před květnem 1945 s pozdějším stavem z července téhož roku, mohlo být během partyzánské akce odsunuto za hranice zhruba 13 000 osob a na místě ponecháno necelých 4000 Němců. Divoký odsun také neměl ve všech obcích stejnou intenzitu. Některé vesnice byly téměř celé vysídleny (Jindřiš, Mnich, Studnice, Lhota, řada obcí v okolí Starého Města), jinde byla na místě ponechána ještě poměrně velká skupina Němců (Albeř, Kačlehy, Horní Pěná). Některým obcím se hromadný odsun dokonce vyhnul (Klenová, Radouňka, Lomy, Žišpachy).⁴²

Většina české veřejnosti přijala divoký odsun Němců se zadostiučiněním a pochopením, ale ozývaly se již také kritické hlasy. Zvláště skutečnost, že došlo naráz k vylidnění celých vesnic a opuštění mnoha hospodářských statků měla nepříznivé dopady. Zdali se na tomto stavu více podepsala horlivost partyzánských jednotek nebo podlehnutí iluze, že opuštěné vesnice se rychle zaplní novými osadníky, se dá dnes těžko určit. Skutečností však zůstává, že do opuštěných usedlostí se začali stahovat zlatokopové a další osoby s pochybnou pověstí.

³⁶ Srov. *Weil Sie Deutscher sind...*, s. 24-25 a SOKAJ.Hradec, fond OÚ, inv.č. 1152, kart. 337 (Seznamy Němců).

³⁷ A. SCHICKEL – G. FRODL, *Geschichte*, s. 359

³⁸ Edgar STRAKA, *Gedenke für zwei Gutfenbrünner*, in. *Der Südmährer*, 46, 1994, s. 147 – 148.

³⁹ Hans HADAM, *Neubistritzer Geschichte der Stadt und der ehemaligen Herrschaft*, Stuttgart 1981, s. 105
Hans LANG, *Der Neubistritzer Bergland*, Schwäbisch Gmünd 1983, s. 131.

⁴⁰ SOKA JH, OÚ, inv. č. 1213, kart. 419 (Zpráva o činnosti rady ONV v J. Hradci v roce 1946, s. 7).

⁴¹ Například v regionální mutaci Svobodného slova je uvedeno, že v roce 1945 se v okrese J.Hradec pohybovalo 30 000 Němců, z toho v červnu (?) odsunuto asi 20 000 osob do Rakouska, viz. „Svobodné slovo Třeboňska a Jindřichohradecka, 14.2.1947, s.8“.

⁴² SOKA JH, OÚ, inv. č. 1152, kart. 337. Určeno podle výkazů o počtu obyvatel v jednotlivých obcích před divokými odsuny a po nich.

Situaci vystihl jindřichohradecký kronikář, který napsal : „Otázka odsunu Němců vyřízena velmi rychle, ovšem toto řešení mělo i stinné stránky. Opuštěné usedlosti byly v četných případech vykradeny, na polích dozrávalo obilí, bylo nutno postarati se o opuštěný dobytek, proto byli vítáni noví usedlíci. Jak se ukázalo, byli mezi nimi i lidé nepoctiví, mnohokrát trestaní, kteří přicházeli i jen s úmyslem zde se obohatit a opět odejít, takže tím vznikly pro pozdější dobu četné potíže a škody.“⁴³

Dobrovolné transfery (červenec – prosinec 1945)

Pro další osudy německého obyvatelstva v českých zemích měla zásadní význam Postupimská konference, konaná na přelomu července a srpna 1945. Zde bylo totiž oficiálně rozhodnuto o odsunu Němců z Československa, Polska a Maďarska do jednotlivých okupačních zón v Německu. Zároveň však bylo zdůrazněno, že odsun Němců má být prováděn spořádaným a lidským způsobem.⁴⁴ Vysídlení Němců za hranice tak bylo dohodovými mocnostmi schváleno, nicméně další odsuny byly až do přípravy řádných transferů zastaveny a zároveň se skončily nechvalně známé divoké odsuny prováděné živelně partyzánskými skupinami.

V červenci 1945 se o osudy německého obyvatelstva začínají zajímat také jindřichohradecké správní a bezpečnostní orgány. 23. července obdržel ONV v Jindřichově Hradci vyhlášku ministerstva vnitra (MV) s otázkami o počtu Němců a Čechů v jednotlivých obcích k 1. lednu 1945 a k současnému stavu tohoto obyvatelstva.⁴⁵ Zjišťování početního stavu prováděl ONV prostřednictvím výkazů obvodních velitelství SNB v jednotlivých částech okresu. Podle této evidence se nacházelo koncem července na území okresu 3735 osob německého původu, z toho bylo 1003 mužů, 1720 žen a 1012 dětí do 14 let.⁴⁶ Kromě nařízení o zjištění početního stavu Němců vydalo MV 28. července 1945 oběžník doplněný výnosem nařizujícím provést „odsunové kategorie Němců“. Praxe však bývala v jednotlivých okresech velmi odlišná a se shora uvedenými pokyny se nakládalo většinou podle vlastního uvážení.⁴⁷ Také jindřichohradecký ONV nedodržel přesný výklad odsunových kategorií a místo toho vydal 19. srpna 1945 pod číslem 2980/1945 vlastní nařízení, ve kterém mělo být německé obyvatelstvo v okrese rozděleno do pěti skupin. V první skupině byli zapsáni aktivní

⁴³ Tamtéž, AM, Pamětní kniha města Jindřichova Hradce, s. 388-389.

⁴⁴ Tomáš STANĚK, *Odsun*, s. 92.

⁴⁵ SOKA JH, OÚ, inv. č. 1152, kart. 337 (Výkazy počtu obyvatel v obcích k 1.1. a 30.7.1945)

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ T. STANĚK, *Odsun*, s.71.

nacisté, ve druhé skupině bývalí státní a veřejní zaměstnanci, třetí seznam měli tvořit živnostníci a dělníci s rodinami, kteří mají být z důvodů národohospodářských ponecháni na místě, čtvrtý seznam byl určen pro osoby přicházející v úvahu do pracovních skupin a konečně pátý seznam vyplňovaly osoby s osvědčením „D“, což byla pestrá skupina kde byli Rakušané, antifašisté, osoby ze smíšených manželství a osoby neschopné odsunu za hranice.⁴⁸

Hlavním úkolem československých úřadů však zůstávala otázka dalšího odsunu Němců. Po ukončení divokého vyhánění bylo další fází vysídlování německého obyvatelstva provádění dobrovolného odchodu do Rakouska na základě potvrzení rakouských úřadů, že vysídlenci budou do této země přijati.⁴⁹ Tyto dobrovolné odchody probíhali přibližně od července do konce roku 1945. Zjistit alespoň přibližný počet takto vysídlených osob je velmi problematické. Přesná evidence chybí a navíc pohyb německého obyvatelstva probíhal v obou směrech. Byly totiž zaznamenány případy, kdy se Němci vraceli z Rakouska zpátky do svých domovů nebo byli dokonce dopraveni zpět na české území. Jestliže na konci července 1945 pobývalo podle úředních záznamů na území jindřichohradeckého okresu 3735 Němců, k 1. prosinci téhož roku jich zde bylo 3341, tedy rozdíl necelých 400 osob. Těžko proto věřit zprávě bezpečnostního referenta ONV, která uvádí, že v dobrovolných transferech odešlo do Rakouska v době mezi červnem a koncem roku 1945 na 4800 Němců ze zdejšího okresu.⁵⁰

K dobrovolnému odchodu se většinou rozhodli osoby nebo rodiny, které doufali, že za hranicemi se jejich osudlepší. V srpnu 1945 odešlo dobrovolně do Rakouska 18 Němců internovaných v táboře v Hradišti u Nové Bystřice.⁵¹ Na druhé straně ne všem Němcům, kteří chtěli odejít, bylo vyhověno. S ohledem na zajištění hospodářských prací museli mnozí zůstat. Množili se útky, při kterých se Němci pokoušeli přenést přes hranice také část svého majetku. K největšímu tajnému odchodu za hranice došlo v noci na 29. října 1945, kdy 26 Němců z Rajchěrova, s sebou odneslo dva žebřinové vozy s nábytkem, nádobím, peřinami a šatstvem a také několik kusů dobytka a ovcí.⁵² Množily se také případy, kdy již dříve odsunutí Němci se tajně vracely na české území, ve snaze odnést alespoň část majetku, který zde museli zanechat. Některé přechody však skončily tragicky. Známý je případ z června 1945, kdy česká ozbrojená hlídka zaregistrovala skupinu Němců, která se v noci pokusila dostat do

⁴⁸ SOkA JH, OÚ, inv. č. 1152, kart. 337 (Výkazy počtu obyvatel v obcích k 1.1. a 30.7.1945).

⁴⁹ Tamtéž, OÚ, inv.č. 1213, kart. 419 (Zpráva o činnosti rady ONV v J. Hradci za rok 1946, s. 7).

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž, inv. č. 1346, kart. 558 (Hlášení ONV o situaci v okrese).

⁵² Tamtéž, inv.č. 1346, kart. 556 (Hlášení velitelství SNB Staré Město).

obce Pomezí nedaleko Starého Města. Hlídka začala skupinu pronásledovat a přitom zastřelila Heinricha Wagnera, jenž byl několik dní předtím vysídlen do Rakouska.⁵³

Organizované a dodatečné transfery (1946 – 1948)

V roce 1946 probíhala poslední fázi procesu vysídlování německého obyvatelstva a to organizované transfery do okupačních pásem v Německu. Z jindřichohradeckého okresu byly vypravovány tak zvané dílčí transporty, které nesměřovaly ještě přímo do Německa, ale do velkých odsunových sběrných středisek na českém území. Většina Němců z jindřichohradeckého okresu mířila do sběrného střediska v Českých Budějovicích, část Němců putovala také do dalších sběrných středisek v Nových Dvorech u Karlových Varů nebo do Lešan (Jílové u Prahy). Těchto „dílčích“ úředních odsunů bylo z jindřichohradeckého okresu vypraveno deset.⁵⁴

Datum transferu	Osoby zařazené do odsunu	Skutečně odsunutých
5. 6. 1946	600	570
18. 6. 1946	241	241
22. 7. 1946	455	455
1. 8. 1946	417	417
19. 8. 1946	21	21
5. 9. 1946	650	512
16. 9. 1946	450	392
4. 10. 1946	453	453
13. 10. 1946	540	536
16. 11. 1946	90	90

Organizací transferů z jindřichohradeckého okresu byl pověřen strážmistr SNB František Vondruš spolu s bezpečnostním referentem ONV Jindřichem Lehkým, který mohl do zprávy o činnosti svého úřadu ve věci odsunu Němců s ulehčením napsat, „že ze všech úředních

⁵³ Der Südmährer, 12, 1960, s. 281. Jinak interpretuje tuto událost Michal Stehlík, podle kterého byl Wagner zastřelen jistým českým myslivcem, který si jej popletl s landštejským lesním Haimem, viz. M. STEHLÍK, *Návrat*, s. 35.

⁵⁴ A MV Kanice, fond E – 7, inv. j. 150 (Písemnosti týkající se likvidace internačních táborů a jiných středisek v Čechách).

odsunů nebyla z okupačních pásem v Německu vrácena ani jediná osoba a veškeré transporty byly převzaty bez závady.⁵⁵ Kvůli transportům byl dokonce v Jindřichově Hradci zřízen speciální sběrný tábor v prostorách Masarykových kasáren v Jarošovské ulici, kam se soustředili Němci určení k odsunu zhruba týden před transferem. Zde byli Němci podrobeni lékařské prohlídce, případně odvšivení. Před odchodem ze sběrného tábora na nedaleké nádraží byli Němci podrobeni ještě celní prohlídce, kterou prováděly zástupci finanční správy za asistence úředníka ONV. Zabavené předměty, zejména vkladní knížky, platidla a cennosti byly předány do správy Fondu národní obnovy.⁵⁶

Do plánovitého odsunu z vlakového nádraží v Jindřichově Hradci směřovali, vedle osob zajištěných v internačním táboře v okresním městě, také zbylí Němci z dalších obcí, nejvíce pak z Nové Bystřice. Během roku 1946 bylo z tohoto města vysídleno ve čtyřech transportech 250 osob. První a také největší transfer z Nové Bystřice proběhl 29. května 1946, shodou okolností přesně jeden rok a den po divokém odsunu provedeném partyzánskou skupinou plukovníka Hobzy. K transferu zde bylo určeno 175 osob, které se musely shromáždit den před transportem ve velkém sále továrny, „Keil & Heinisch“ kde strávili poslední noc před jejich nedobrovolným odchodem. Následující den pak byli zajištění Němci z Nové Bystřice odvázeni v nákladních automobilech do Jindřichova Hradce, kde strávili ještě zhruba jeden týden ve sběrném táboře. Podle záznamu z novobystřické kroniky se starší Němci před odjezdem z města loučili na městském hřbitově, kde kladli na hroby květiny a plakali, zatímco zvláště mladší Němci se měli těšit, že jim snad v Německu nastane nový lepší život.⁵⁷

Skutečnost, že jindřichohradecké transfery směřovaly do okolních sběrných středisek a odsunování Němci v nich doplňovali jiné transporty odjíždějící přímo do Německa znesnadňuje určit, kdy tyto osoby opouštěli československé území a místo kam směřovaly. Určitý obrázek o rozmístění těchto vysídlenců je možné učinit na základě údajů z německých „krajanských“ pramenů a statistik, zejména pak z provedeného „sčítání odsunutých Němců“ z bývalého novobystřického okresu z roku 1961. Podle těchto údajů se nejvíce vysídlenců usadilo v americkém pásmu ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko (56%), a to zejména v okolí měst Stuttgart, Ulm a Geislingen an der Steige, kde vysídlenci později vytvořili krajanský spolek Kreisrat Neubistritz. Menší část vysídlených Němců z Jindřichohradecka se usadila v sousedních spolkových zemích v Bavorsku a Hesensku. V tehdejší NDR pak pobývalo podle údajů z „krajanského sčítání“ 494 vysídlenců⁵⁸, což

⁵⁵ SOKA JH, OÚ, inv.č. 1152, kart. 419 (Zpráva o činnosti rady ONV v J.Hradci, s. 7).

⁵⁶ A MV Kanice, fond E – 7, inv. j. 87 (Likvidace internačních táborů v Čechách)

⁵⁷ Městský úřad Nová Bystřice, Kronika města Nová Bystřice, s. 82.

⁵⁸ A.SCHICKEL, G.FRODL, *Geschichte*, s. 206.

dokazuje, že nemálo Němců z Jindřichohradecka byla transportována také do sovětského okupačního pásma.

Transportům do Německa se nevyhnula ani podstatná část Němců vyhnaných partyzány v roce 1945 do Rakouska. Jen malé skupince vysídlenců se podařilo v této zemi sehnat práci a ubytování nebo pomoc u rakouských příbuzných. Většina do Rakouska odsunutých Němců proto skončila po přechodu hranic v narychlo vybudovaných nouzových táborech v řadě pohraničních obcí. Protože poválečné Rakousko se nemohlo postarat o uprchlíky, byla většina vysídlenců na jaře 1946 přemístěna do sběrných táborů v Melku a Linci a odtud přesídlena ve vlakových transportech do americké okupační zóny v západním Německu. Na rakouském území zůstala zhruba jen čtvrtina Němců vysídlených z jindřichohradeckého okresu. Nejvíce se jich usadilo ve Vídni a v Dolních Rakousích. Také v Rakousku si vysídlenci vytvořili krajanské sdružení, nazvané Landsmanschaft Neubistritz und Umgebung.⁵⁹

24. října 1946 oznámil ministr vnitra Václav Nosek v parlamentu, že odsun Němců z Československa je v podstatě ukončen.⁶⁰ V úředních dokumentech se uvádí, že po ukončení organizovaných odsunů na konci roku 1946 zůstalo v jindřichohradeckém okrese 447 obyvatel německé národnosti, z toho bylo osm specialistů a 17 jejich rodinných příslušníků, 114 osob ze smíšených manželství, dvě osoby židovského původu, 98 antifašistů, 21 osob neschopných odsunu, osm osob, které byly vyňaty z odsunu cestou milosti a 187 osob, jež si zažádali o československé občanství a jejich žádosti ještě nebyly vyřízeny.⁶¹ Nejvíce Němců v této době zdržovalo v Jindřichově Hradci (291 osob), zatímco v Nové Bystřici, dříve největší německé obci, jich z původně 2800 na konci roku 1946 zbylo pouze 49 Němců, z toho 22 specialistů a jejich rodinných příslušníků.⁶²

Přestože odsun Němců měl být oficiálně ukončen koncem roku 1946, pokračovaly ještě i poté dodatečné odsuny do Německa. Na sjezdu národních výborů jindřichohradeckého okresu, konaném 16. února 1947, oznámil vedoucí referátu národní bezpečnosti ONV Jindřich Lehký plán na konečný odsun všech Němců ze zdejšího okresu, a to v dubnu a květnu 1947.⁶³ Situaci však zdržovaly žádosti Němců o navrácení československého občanství, které se protahovaly. V hlášení, zaslaném 30. srpna 1948 odsunovému referentu při Osidlovacím úřadě v Českých Budějovicích, udává ONV v Jindřichově Hradci ještě 123 německých osob,

⁵⁹ K situaci vysídlených Němců v Rakousku v letech 1945-1946 blíže, *50 Jahre Vertreibung aus Südmähren – 50 Jahre Unrecht 1945 – 1995*, (Red. Walfried BLASCHKA u. Gerald FRODL), Geislingen/Steige 1995“.

⁶⁰ *Československé dějiny v datech*, Praha 1988, s. 471.

⁶¹ SOKA JH, OÚ, kart. 419 (Zpráva o činnosti rady ONV v J.Hradci, s. 7).

⁶² *Jak odcházeli Němci z Nové Bystřice*, Naše svoboda, 3, 1947, č. 5, s. 4.

⁶³ Státní ústřední archiv v Praze, fond Zemský národní výbor v Praze 1945–1949, inv.č. 131, kart. 111 (Zápisy ze schůzí ONV 1945 – 1949, J.).

kteřé podléhají odsunu do Německa.⁶⁴ Poslední zjištěný dodatečný transport, ve kterém se objevili Němci z jindřichohradeckého okresu, byl vypraven ze sběrného tábora Lešany v Jílovém u Prahy a směřoval do sovětského pásma ve východním Německu 1. listopadu 1948.⁶⁵ Ještě i poté však odcházely do Rakouska některé rodiny a jednotlivci. České úřady jim povolovali odchod v případě, že měli v Rakousku své příbuzné nebo dříve vystěhované rodinné příslušníky.

Vysídlením převážně většiny německého obyvatelstva z okresu Jindřichův Hradec se uzavřelo několik set let trvající soužití Čechů a Němců v tomto regionu. Hrstka německých obyvatel, která zůstala ve své domovině, byla rozptýlena po celém okrese⁶⁶ a její početní stav se stále snižoval a to převážně asimilací a vystěhovalectvím do Německa. Dnes připomínají někdejší německé osídlení v této oblasti pouze po krajině rozeté kamenné kříže s pamětními nápisy v německém jazyce, několik pomníků padlým vojákům z první světové války a snad nejvýraznějším dokladem německého osídlení je dodnes stále ještě početná řada většinou již zpustlých a neudržovaných hrobů na několika hřbitovech, například v Nové Bystřici, Číměři, Horní Pěně, Lodhěřově nebo u svatého Václava v Jindřichově Hradci.

⁶⁴ SOKA JH, OÚ, inv.č. 1346, kart. 561(Dodatečný odsun a rozptyl Němců z okresu J.Hradec).

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ K největšímu rozptylu Němců došlo v letech 1948 – 1950 v rámci vystěhování státně nespolehlivých osob z pohraničí. Nejpostiženějším místem byla obec Peršlák u Nové Bystřice, kde se muselo vystěhovat 70 osob do vnitrozemí, viz. A MV Kanice, fond B 2, inv. j. 51 (seznamy osob navržených k vystěhování ze ZP a HP).